

i samarbete med

MYNDIGHETEN FÖR
SKOLUTVECKLING

Hållbar utveckling kräver konflikthantering – skolans möjligheter

Riksdagsseminarium den 28 oktober, 2005

Rapportskrivare: Sabina Nore

Innehållsförteckning

Konflikthantering på internationell nivå	3
NGO´s roll i fredsbyggande	4
Lärande för hållbar utveckling	4
Hållbar konflikthantering i skolan	5
Konflikthantering i lärarutbildningen	7
DRACON, dramapedagogik och konflikthantering	8
Avslutande diskussion	9
Utvärdering av dagen	10
Bilagor:	
Frida Möllers PowerPoint	11
Martin Westins PowerPoint	14
Klaus Engell-Nielsens PowerPoint	18
Marianne Niemis PowerPoint	21

Hållbar utveckling kräver konflikthantering – skolans möjligheter

Den 28 oktober 2005 samlades 66 lärare, lärarstudenter, föreningsaktiva, forskare med flera i riksdagen för att öka sina kunskaper om och diskutera konflikthanteringsrollen i skolan. Dagen anordnades av Fred i våra händer i samarbete med Myndigheten för skolutveckling. Fred i våra händer är ett samverkansprojekt mellan Kristna Fredsrörelsen, PeaceQuest, Svenska FN-förbundet, Sveriges Lärare För Fred och Sveriges Kristna Råd. Dagen var uppdelad i föreläsningsspass varvat med gruppdiskussioner och frågor till föreläsarna. Dagen avslutades med en öppen diskussion utifrån dagens samtalsämnen.

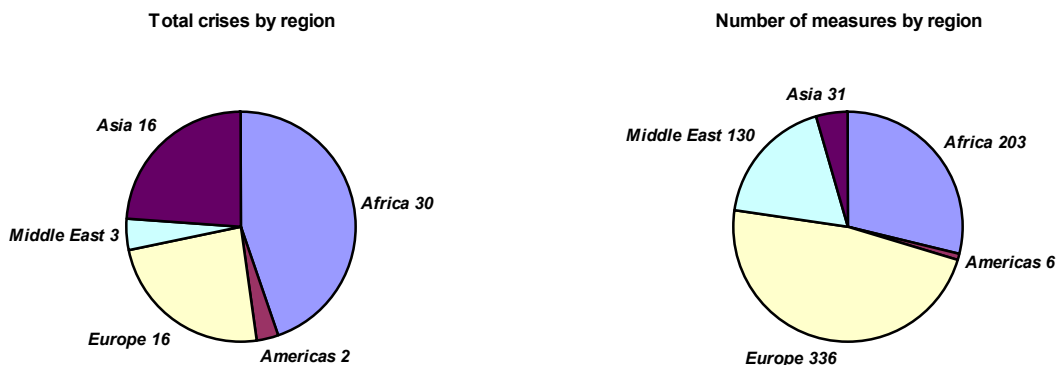
Konflikthantering på internationell nivå, lyckade och mindre lyckade exempel

Frida Möller, Institutionen för freds- och konfliktforskning, Uppsala Universitet

Har det blivit fler eller färre väpnade konflikter i världen idag? Med den frågan inledde Frida Möller sin föreläsning om konflikthantering på internationell nivå. Efter åhörarnas delade mening om svaret framgick det av Frida att antalet väpnade konflikter i världen har minskat sedan mitten av 90-talet. Denna minskning förklaras med ökad demokratisering och ökat engagemang i konflikthantering i världen. Det ökade konfliktförebyggande arbetet som skett med hjälp av många organisationer som till exempel FN har gett resultat. Det är dock svårt att mäta resultat och följder av konfliktförebyggande arbete då man inte säkert vet om en konflikt skulle ha uppstått i ett område om man inte arbetat förebyggande där. Minskningen i allmänhet visar dock på ett gott resultat.

Där konflikter ändå har uppstått har åtgärder av olika slag gjorts, med varierat resultat. Vissa åtgärder har gett bra resultat medan andra gett mindre bra resultat. 93 % av alla åtgärder har genomförts under fredliga omständigheter. De vanligaste är vädjan genom muntliga uppmaningar och kommunikationsfrämjande åtgärder som till exempel medling. Dessa två åtgärdsätt har uppgått till 73 % av alla åtgärder. Kommunikationsfrämjande åtgärder har visat sig vara det mest framgångsrika tillvägagångssättet för att trappa ner en konflikt. Anledningen till detta menar Frida är att man genom kommunikation får större förståelse för varandra och för konfliktens anledning och därför lättare kan lösa konflikten.

Engagemanget från stödorganisationer runt om i världen har ökat men fördelningen av stödinsatser och aktioner är fortfarande väldigt ojämn fördelad över världen. Afrika har de flesta konflikterna men över 50 % av stormakternas stödaktioner riktar sig mot Europa. Se nästa sida:

För att få en tydlig överblick på hur och var stödinsatser har satts in och med vilket resultat kan man gå in på Uppsala Conflict Data Program: www.ucdp.uu.se. Denna hemsida är ur både konfliktperspektiv och fredsperspektiv.

För mer detaljerad information, se diagram under Bilaga 1

NGO's roll i fredsbyggande

Anna Åkerlund, Generalsekreterare, Kristna Fredsrörelsen

Anna Åkerlund pratade först om olika sätt att se på konflikter. Anna ville tydligt understryka att konflikter inte behöver vara negativa utan kan också vara lärorika och nödvändiga. Vi ska därför inte sträva efter att förebygga konflikter utan istället förebygga de destruktiva konfliktlösningarna. Det är när konflikterna blir våldsamma som de blir negativa. För att lösa en konflikt behövs inget våld, utan den kan istället lösas på fredlig väg. Det är dessvärre först när de blir våldsamma som omvärlden uppmärksammar konflikterna. Det underförstådda budskapet är att en konflikt inte existerar förrän någon av parterna har tagit till våld. Eftersom de flesta, som befinner sig i konflikt, vill att deras konflikt tas på allvar kan ett sådant budskap uppmuntra och bidra till våld. Vådan av att likställa våld och konflikt är således att man riskerar att belöna våldet!

Under två års tid har Anna tittat på hur svenska ickestatliga organisationer jobbat med att förebygga våld. Hon fann att det år 1999 fanns 69 pågående projekt världen över med stöd ifrån 58 olika svenska organisationer. Organisationerna stödjer lokala projekt som drivs av lokala organisationer i de drabbade områdena. Den största enskilda kategorin av projekt är de som går ut på att utbilda. Anna menar dock att man inte bara kan utbilda bort krig och väpnade konflikter men självklart är utbildning en viktig komponent i fredsbyggande. Många av dessa lokala projekt har tillkommit då man förstått hur viktigt det civila samhället är och hur viktig civilbefolkningens roll är för en hållbar fred.

Varför är det viktigt att undervisa om konflikthantering i Sverige enligt Anna

- I och med den ökade medvetenheten bildas fler och fler organisationer som arbetar med fredsinsatser.
- Fredsinsatserna blir större och man får fler civila som arbetar på plats.
- Har vi inte tillräckliga kunskaper kan vi förvärra konflikter av ren okunskap.
- Genom kunskap kan vi lära oss se konflikter innan de bryter ut i våld så att vi kan ingripa i tid
- Det finns likheter mellan konflikter och konflikthantering på internationell, samhällelig och mellanmännisklig nivå - och därför också gemensamma lärdomar att dra

Lärande för hållbar utveckling

Martin Westin, Myndigheten för Skolutveckling

Martin Westin representerade Myndigheten för skolutveckling som bland annat arbetar för att hållbar utveckling ska bli en naturlig del i all undervisning. Hållbar utveckling är ett övergripande mål för regeringens politik. Målet gäller för alla politikområden och därmed även skolväsendet.

Vad är hållbar utveckling?

"Hållbar utveckling är en utveckling som möter behovet hos nuvarande generation utan att kompromissa med möjligheten för framtida generationer att tillgodose sina behov."

Detta är Bruntlandkommissionens definition, vilken är en av de 600 definitioner som finns för begreppet hållbar utveckling. Begreppet hållbar utveckling har sin utgångspunkt i en helhetssyn på människors och samhällets behov, förutsättningar och problem och kan sägas bestå av tre dimensioner: ekonomiska, sociala och miljömässiga.

Arbetet för hållbar utveckling styrs av internationella överenskommelser och skolans tre styrdokument; skollagen, läroplanen och kursplanen. Där framgår hur, när och varför man ska arbeta med hållbar utveckling i skolorna. Utbildning för hållbar utveckling består både av kunskaper och av värderingar. Kunskaper som demokratikunskap, kritiskt tänkande, ämneskunskaper och orsakssamband är nödvändiga för en hållbar utveckling.

Myndigheten för skolutveckling erbjuder nu skolor en utmärkelse för Skola för hållbar utveckling. Utmärkelsen Skola för hållbar utveckling syftar till att stödja och vara en inspirationskälla i det pedagogiska arbetet med hållbar utveckling från förskolan till vuxenutbildningen och är ett verktyg för skolutveckling som ger:

- ett tydligt fokus i det pedagogiska arbetet
- stöd till ett systematiskt arbete med de nationella målen
- samordningsvinster i kvalitetsarbetet
- möjlighet att arbeta ämnesövergripande
- möjlighet att få gratis stöd och vägledning av Uppsala Universitet

Myndigheten för skolutveckling har byggt upp en hemsida där man kan hitta mycket stödmaterial med tips och idéer på hur man kan arbeta för en hållbar utveckling i skolan.
www.skolutveckling.se/hallbarutveckling

Se även Martins PowerPoint presentation, Bilaga 2

Hållbar konflikthantering i skolan

Klaus Engell-Nielsen, Lärarfortbildare

Varför konflikthantering i skolan?

En hållbar utveckling kräver en hållbar konflikthantering i skolan. I Sverige finns en tendens till en negativ syn på konflikthantering då konflikt är ett negativt laddat ord. Man har sett att många nytexaminerade lärare inte orkar med och klarar av att arbeta som lärare. Detta menar Klaus till stor del beror på att det finns för dåliga kunskaper om och i konflikthantering hos de nya lärarna. Det tar för mycket tid och kraft från lärarna att försöka lösa konflikter när de inte har några verktyg att ta till.

Myter och fördomar om konflikthantering i skolan:

- Lärares uppgift är inte att hantera konflikter. Lärare ska utbilda i ämneskunskaper och konflikthantering ses som ett tidsfördriv.
- Konflikthantering kan inte läras ut. Vissa har det i sig och andra inte.
- Konflikthantering är för svårt att lära sig.

Konflikthanteringen i skolan behöver ett paradigmskifte. Vi behöver gå från det negativa tänkandet till ett positivt tänkande gällande konflikter i skolan. Vi måste se konflikter som ett pedagogiskt redskap och lärotillfälle. Konflikter är utvecklande och elever som är kreativa och självständiga behöver demokratiska konflikter för att utvecklas.

Hur ser konflikthantering ut i skolan idag?

Kortsiktig konflikthantering:

- För att lösa de problem som redan finns på skolan tar man till till exempel en studiedag för att få lite kunskap om hur man ska kunna lösa konflikter.

- Fokus ligger på eleverna och på hur de ska kunna lära sig att lösa sina konflikter.
- Man hyr in konsulter/expertter på området för att få hjälp i konflikthantering. Så fort den inhyrde lämnar skolan försvinner också kunskapen som behövs där jämt.

Långsiktig och hållbar konflikthantering:

- Man utbildar om och i konflikthantering på lärarutbildningen så att lärarstudenterna får med sig verktyg som de kan använda sig av i praktiken.
- Förankrar kunskaper om och i konflikthantering i hela skolan, från högsta ledningen till eleverna.

Vi måste sträva mot en långsiktig och hållbar konflikthantering i skolan för att kunna förebygga, hantera och åtgärda konflikter. Det går inte att göra punktinsatser i konflikthantering utan man måste ha en dynamisk konflikthantering som ständigt är i rörelse. Man måste alltid tänka på och arbeta för att gå från:

Osäkerhet	→	Trygghet
Själviskhet	→	Generositet
Tystnad	→	Kommunikation
Tävlan	→	Samarbete
Dominans	→	Delaktighet
Kränkningar	→	Stöd & Beröm
Kotterier	→	Gemenskap

Utbildningar om konflikthantering:

KBU - Kunskapsbärare i konflikthantering och ickevåld

Utbildningen ger en djup kompetens i konflikthantering och ickevåld. Efter utbildningen har man goda kunskaper i både teori och praktik om hur det går att arbeta med frågor som sexism, mobbing, rasism, diskriminering, stereotyper, identiteter och konflikter.

Utbildningens upplägg:

10 dagar under 1 år

Efter ett år har starka band knutits mellan dem som genomgått utbildningen tillsammans, vilket skapar ett nätverk och gemenskap, samt ger en förutsättning för fortsatt arbete tillsammans.

Egen fördjupning

Alla väljer och läser egen fördjupningslitteratur för att sedan skriva en kort rapport om vad man lärt och vidarebefordra det till andra KBUare.

Lokalt utvecklingsprojekt

Alla måste själva genomföra en typ av utvecklingsprojekt, temadag, utbildning etc. där man implementerar de kunskaper man fått ta del av.

Nätverk, ansvar och kontinuitet

Utbildningen förmedlar en känsla av spetskunskap, att man är behövd och har ett ansvar för att delge och använda sina kunskaper.

Seminarier

- *"Må bra på arbetet!"* – Ett seminarium om "Dynamisk konflikthantering" för dig som arbetar i skolan.
- *"Men jävla idiot!"* – Att lära ut konflikthantering i skolan.
- *"Finns det ingen annan väg?"* – Att lära ut ickevåld i skolan

Se även Klaus PowerPoint presentation, Bilaga 3

Konflikthantering i lärarutbildningen

Marianne Niemi, Lärarutbildare, Luleå Tekniska universitet

Marianne Niemi har startat två valbara kurser om konflikthantering på Luleå Tekniska Universitet:

- *Konflikthantering i skolan*, 5p (fristående kurs)
- *Specialpedagogik och konflikthantering*, 20p (specialisering)

Marianne har även varit med och tagit fram en kurs i konflikthantering som från och med hösten år 2006 kommer att vara obligatorisk i all lärarutbildning på Luleå Tekniska Universitet och kommer att ges under studentens fjärde termin på lärarutbildningen, i den andra terminen av det allmänna utbildningsområdet.

- *Professionellt ledarskap – kommunikativ kompetens*, 10 p

Syftet och målet med kursen är bland annat att:

Belysa samtalets och de sociala relationernas betydelse för människans utveckling och lärande - teoretiska och praktiska grunder i samtalsteknik.

Detta mål ska eleverna nå genom att bland annat

- diskutera och belysa olika faktorer som påverkar, gynnar och/eller hämmar konflikters uppkomst och fortskridande.
- diskutera kriteorier och anpassningsmekanismer.
- skaffa sig kunskaper om olika förklaringsmodeller och konfliktteorier, samt olika strategier för konflikthantering i skolan.

Efter avslutad kurs ska de studerande bland annat kunna:

- identifiera, analysera och hantera konflikter.
- medvetandegöra sina egna attityder och värderingar.
- se och hantera olika beteendemönster och situationer.
- undvika destruktiva lösningar och förstå varför människor reagerar negativt och går i försvarsställning.
- använda konkreta verktyg för att hantera olikheter och konflikter.
- känna processer, strukturer och metoder för samarbete och lärande som främjar en fredskultur.

Se även Mariannes PowerPoint presentation med bl.a. boktips, Bilaga 4

DRACON, dramapedagogik och konflikthantering

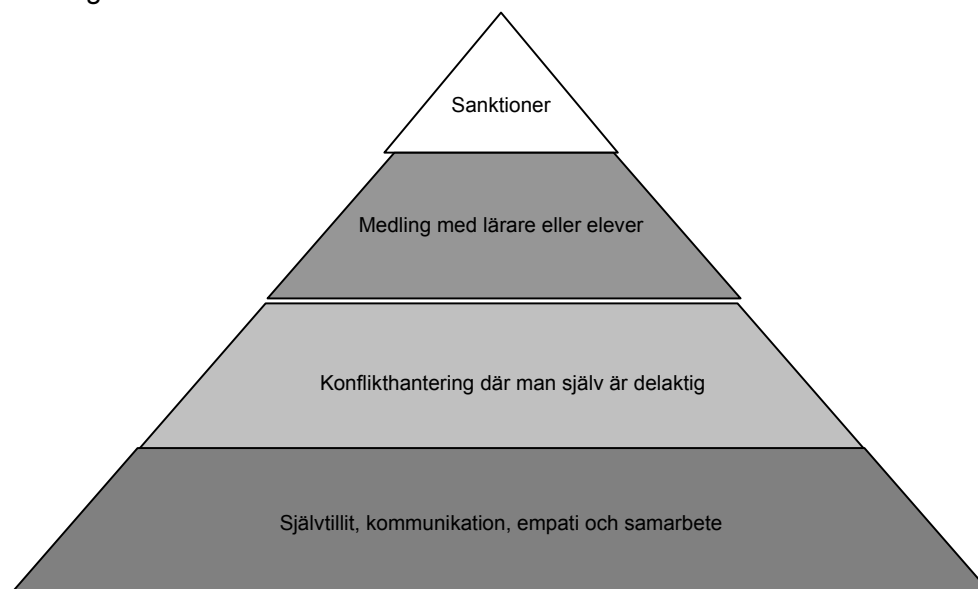
Anita Grünbaum, Forskare och dramapedagogutbildare

Anita Grünbaum har tillsammans med fyra olika forskargrupper med drama- och konfliktkompetens medverkat i ett internationellt forskningsprojekt som kallas DRACON. Forskningsprojektet har pågått mellan 1995 och 2005 och har genomförts i Malaysia, Australien och Sverige.

Forskningsresultatet kan du läsa mer om i rapporten: ***Bridging the Fields of Drama and Conflict Management*** www.mah.se/muep. Därifrån klickar man på: Research publications/School of Teacher Education, och slutligen på titeln "Bridging the fields..."

Projektets syfte är att lära elever konstruktiv konflikthantering med hjälp av drama och lek. Man kan förklara synsättet och vilka nivåer DRACON berör utifrån Dag Hareide's konfliktpyramid (se nedan). Programmet handlar framförallt om steg två i pyramiden som

är att lära sig konfliktteorier utifrån sin egen livserfarenhet men programmet innehåller också introduktion i medling. Dag Hareide är ordförande i Nordiskt forum för medling och konflikthantering.

Konfliktpyramiden. Den så kallade konfliktpyramiden visar olika typer av fokus på hantering av konflikter. Pyramidens form indikerar att störst fokus bör ligga på det nedersta fältet, men pyramidens ordning har rubbats och blivit vänd upp och ned. I de flesta fall ligger fokus på toppen, så också inom skolan. För att uppnå en effektiv fredlig konflikthantering behöver vi, tvärtom, lägga fokus på empati, självtilit, kommunikation och samarbete. Därefter kan vi hitta metoder till att lösa konflikter som personen själv utgör en part i och i sin tur tillämpa metoder där en tredje part (lärare eller elev) medlar i en konflikt. Den sista konflikthanteringsmetoden i denna pyramid är således sanktionen och straffet som kommer från en starkare makt (rektor eller lärare). För att kunna sätta in legitima sanktioner krävs ett arbete som startar underifrån och tillgång till kompetenta medlingsinsatser. Det måste finnas en utbyggd utbildning i konflikthantering för både lärare och elever. Källa: Dag Hareides modell bearbetad av rapportskivare Johan Genneby i rapport från konferens 2004, *Konflikthantering i skola och lärarutbildning*, Fred i våra händer

DRACON-programmet fokuserar på tredje parts agerande i konflikter och tränar eleverna i medling genom bl.a. rollspel. Men för att kunna bli en bra medlare måste man ha baskunskaper i konfliktteori. Programmet kan organiseras som tolv möten med en tydlig progression. Det innehåller olika övningar som bland annat:

Rundan

Varje pass inleds och avslutas med rundan. Eleverna samlas i en ring och diskuterar och reflekterar dagens aktiviteter. Alla elever ska ha chans att komma till tals i denna övning och säga vad de tycker och tänker.

Rollspel i par

Rollspel om konflikter som är typiska för ungdomar. Konflikten är uppdelad i 6 steg där 5 av stegen är en upptrappning av konflikten och det 6:e steget är en nedtrappning.

Statyövning

Tidig träning på 3:e parts roll där man inte får prata. Två stycken placerar sig i en konfliktposition. Den tredje ska fysiskt ändra deras positioner på ett enkelt sätt så att konfliktpositionen övergår till en vänskaplig position.

Konfliktstilar

Träning i att förstå olika konfliktstilar för att lättare kunna förstå och medla i en konflikt. Övningen går ut på att man iscensätter en konflikt och alla som deltar i konflikten ska

försöka lösa konflikten utifrån en konfliktstil som kan vara till exempel lejon, sköldpadda, räv och uggla.

Medling

Den opartiska medlarrollen tränas i fiktiva konfliktsituationer.

Konfliktspel

Eleverna planerar i grupp varsitt konfliktspel som de sedan spelar upp för den stora gruppen. De övriga gruppmedlemmarna får under konfliktspelets gång göra ingripande som en tredje part för att trappa ner konflikten.

Kamratundervisning

Som sista övning får eleverna själva agera lärare och undervisa sina kompisar om det de har lärt sig under projektets gång. Detta för att eleverna ska få repetera innehållet i projektet men även för att få bekräftelse på att de lärt sig något under projektets gång.

Det svenska programmet finns beskrivet av Anita Grünbaum och Margret Lepp i läroboken: **DRACON I SKOLAN** - Drama, konflikthantering och medling, Studentlitteratur, 2005

Avslutande diskussion

Som avslutning på en givande dag hölls en öppen diskussion. Lärarförbundets studerandekommitté deltog tillsammans med föreläsarna i panelen. Många intressanta frågor lyftes upp som ledde till bra diskussioner. Det som togs upp under diskussionen var bland annat:

Hur kan man jobba vidare i skolan med konflikthantering? Hur ska man få in det i skolan?

Det är viktigt att man får med sig hela skolan, det vill säga skolledningen, lärarlagen, eleverna och föräldrarna. Alla måste vara involverade och ge sitt stöd för att få en fungerande konflikthantering. Man måste hjälpa de lärare som kan ha en negativ inställning till konflikthantering att inse vikten av det, få dem att förstå att deras ämnesundervisning inte blir mottaglig för eleverna om inte klassrumsklimatet är bra och eleverna känner sig trygga. Det är också viktigt att försöka vända den negativa synen på konflikter till en positiv syn och se varje konflikt som ett lärotillfälle istället för någonting skrämmande och dåligt. För att klara av detta kan det vara bra att börja i lärarrummet, även lärarna måste ha en kreativ konflikthantering sinsemellan för att sedan kunna hantera elevernas konflikter.

En förutsättning för att förbättra och öka kunskaperna om konflikthantering i skolan är att utbilda lärarstudenter om och i konflikthantering. Lärarstudenter måste få kunskap och verktyg i konflikthantering för att kunna hantera sitt kommande yrke och sprida kunskaper om konflikthantering. Dock ser verkligheten inte alltid ut som man önskar och just konflikthanteringsutbildning är det en stor brist på i lärarutbildningen. Lärarförbundets studerandekommitté har tittat på hur lärarstudenter upplever konflikthantering i utbildningen. Reaktionen de fått från de flesta utbildningsorterna är att konflikthantering knappast alls existerar i utbildningen. Vissa orter är bättre än andra men frågan är också hur kvalitén är på de ställen där konflikthantering finns. Några skolor säger sig ha konflikthantering i utbildningen men det är bara inbakat i andra, oftast valbara, kurser och får då inte full verkan. Kraven på utbildningarna måste öka så att kvalitén blir bättre.

Var ska man få pengarna ifrån till bland annat fortbildning?

En skola kan söka pengar till fortutbildning m.m. inom konflikthantering hos Myndigheten för skolutveckling. Det finns även en EU-peng att söka för att starta och hålla igång projekt på skolan. För att få en långsiktig finansiering måste vi också jobba för att få med oss de högre instanserna som staten och kommunerna. Kan vi få dem att förstå vikten av utbildning och projekt inom området kan vi få finansieringshjälp.

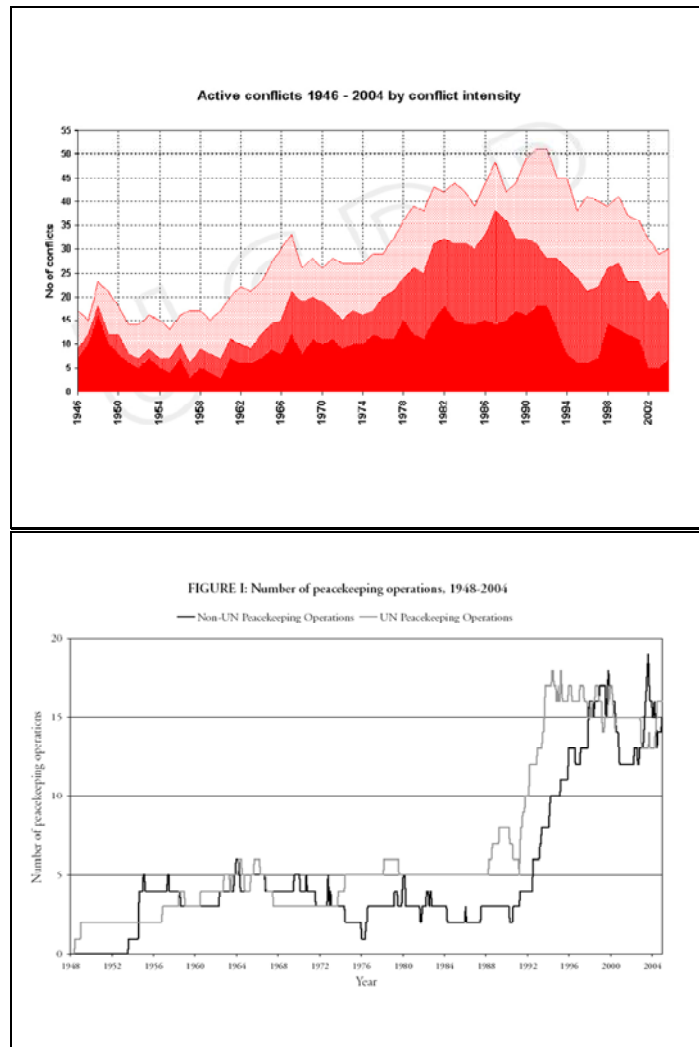
Utvärdering av dagen

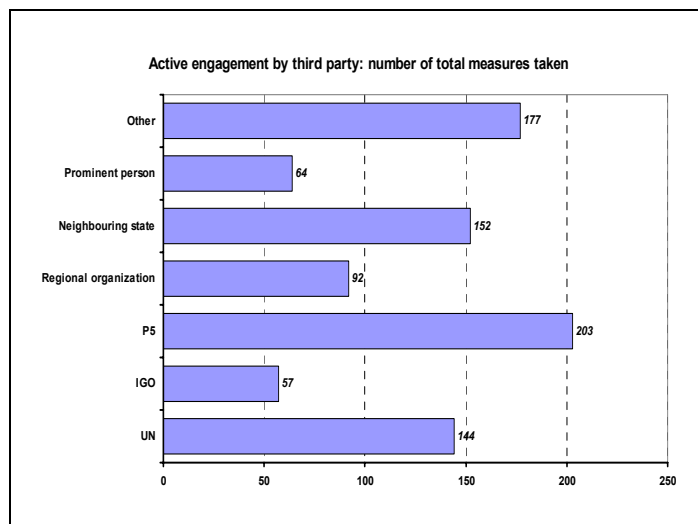
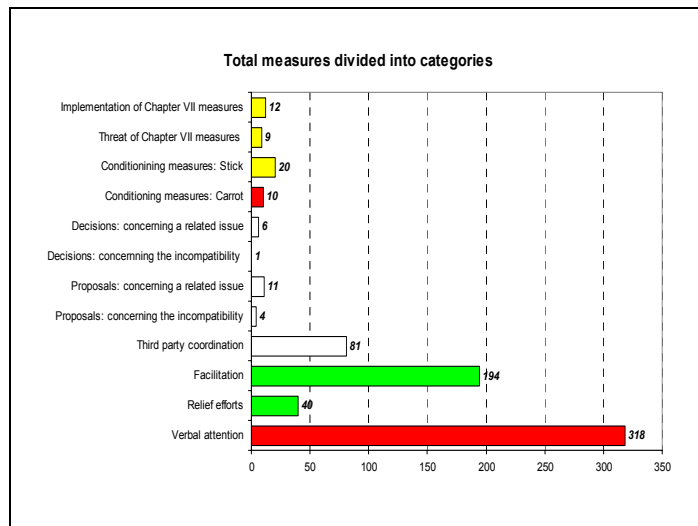
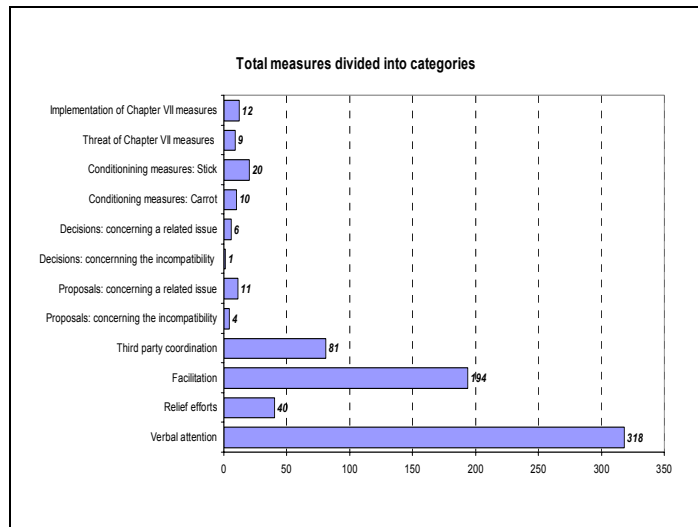
Många av deltagarna uppskattade att dagen började på den internationella arenan för att sedan närma sig skolan. Flera har också tagit till sig synen på konflikter som något utvecklande, istället för negativt. De allra flesta känner sig inspirerade och engagerade efter dagen och kommer att arbeta vidare med frågorna i sitt arbete eller sin organisation. Många har fått en ytterligare kick i sitt tidigare arbete.

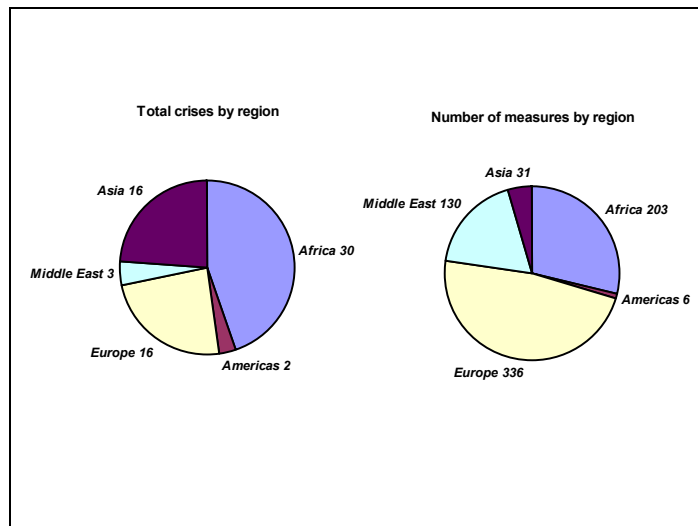
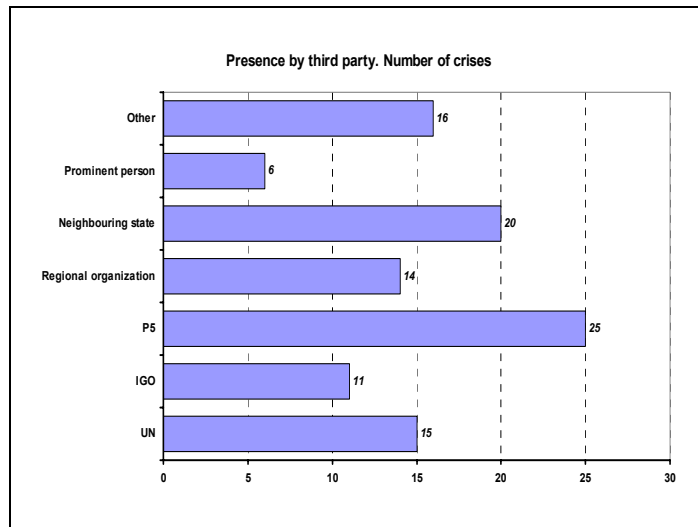
Bilaga 1

Konflikthantering på internationell nivå, lyckade och mindre lyckade exempel

Frida Möller

Bilaga 2

Lärande för hållbar utveckling

Martin Westin

SKOLA
FÖR HÅLLBAR
UTVECKLING

MYNDIGHETEN FÖR
SKOLUTVECKLING

"Fred på jorden är beroende av att vi lyckas säkra livsmiljön. Maathai står längst fram i kampen för miljön, demokrati och kvinnors rättigheter".

Disposition

- Vad är hållbar utveckling?
- Lärande och hållbar utveckling

www.skolutveckling.se/hallbarutveckling

MYNDIGHETEN FÖR
SKOLUTVECKLING

Vad är hållbar utveckling?

"Hållbar utveckling är en utveckling som möter behovet hos nuvarande generation utan att kompromissa med möjligheten för framtida generationer att tillgodose sina behov"
(Brundtlandkommissionen 1987)

www.skolutveckling.se/hallbarutveckling

MYNDIGHETEN FÖR
SKOLUTVECKLING

Hållbar utveckling

"En samhällsutveckling som innebär att ekonomiska, ekologiska och sociala processer bibehålls över tid i rummet så att en eller flera av dessa processer inte hotar en av eller båda de andra processerna" (David Kronlid 2005)

www.skolutveckling.se/hallbarutveckling

MYNDIGHETEN FÖR
SKOLUTVECKLING

Fyra systemvillkor

- I ett hållbart samhälle utsätts inte naturen för systematisk koncentrationsökning av ämnen från berggrunden.
- I ett hållbart samhälle utsätts inte naturen för systematisk koncentrationsökning av ämnen från samhällets produktion.
- I ett hållbart samhälle utsätts inte naturen för systematisk undanträngning genom överuttag eller manipulation.
- I ett hållbart samhälle är hushållningen med resurser så effektiv och rättvis att mänskliga behov tillgodoses överallt.

(John Holmberg)

www.skolutveckling.se/hallbarutveckling

MYNDIGHETEN FÖR
SKOLUTVECKLING

Regeringens definition

”... att nuvarande och kommande generationer tillförsäkras en hälsosam och god miljö, ekonomisk och social välfärd och rättvisa.”

(Budgetpropositionen 2006)

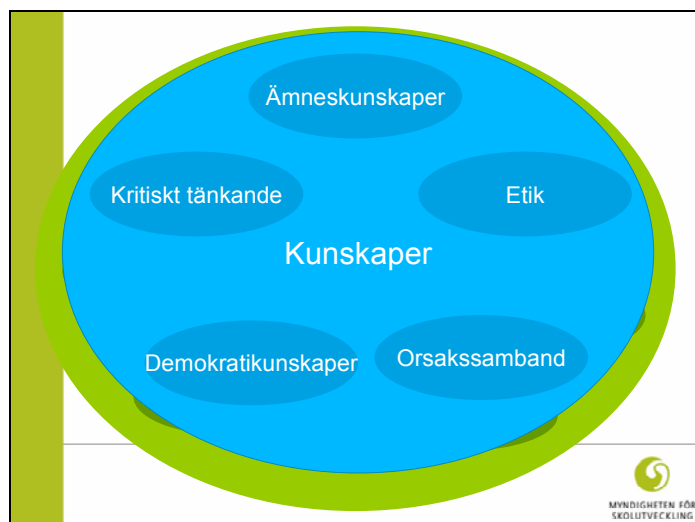
www.skolutveckling.se/hallbarutveckling

Milleniemålen

- Fattigdom och hunger ska halveras
- Mödradödligheten ska minska
- Alla barn ska gå i grundskola
- Spridningen av hiv/aids, malaria och andra sjukdomar ska hejdas
- Jämställdheten ska öka och kvinnors ställning stärkas
- Barnadödligheten ska minska
- En miljömässigt hållbar utveckling ska säkerställas
- Globalt samarbete för utveckling

www.skolutveckling.se/hallbarutveckling

Material

Stödmaterial anpassat efter verksamheten

Lärande för hållbar utveckling – vad är det?

Hållbar utveckling i praktiken – så gjorde vi på vår skola

www.skolutveckling.se/hallbarutveckling

Beställ direkt från Liber:
skolutveckling@liber.se 08-690 95 76

MYNDIGHETEN FÖR SKOLUTVECKLING

Stöd och vägledning

Monica Yngvesson – förskolor
E-post: monica.yngvesson@ilu.uu.se
Telefon: 0224-742200 (torsdag-fredag)

Elisabeth Aaro – förskoleklass, fritidshem, grund- och gymnasieskola samt vuxenutbildning
E-post: elisabeth.aaro@ilu.uu.se
Telefon: 018-471 2463

Läs mer på www.skolutveckling.se/hallbarutveckling

Utmärkelsen Skola för hållbar utveckling
www.skolutveckling.se/hallbarutveckling

MYNDIGHETEN FÖR SKOLUTVECKLING

Bilaga 3

Hållbar konflikthantering i skolan

Klaus Engell-Nielsen

Hållbar konflikthantering i skolan

Klaus Engell-Nielsen
Lärarfortbildare
Mobil: 0733-197010
Epost: klaus_engell@yahoo.se

Upplägg

- Varför konflikthantering?
- Hållbar konflikthantering i skolan?
- Paradigmskifte
- Dynamisk konflikthantering[®]
- Utbildningar

Varför konflikthantering?

- **Behövs konflikthantering?**
 - Konfliktträsla
- **Fördomar och myter**
 - Vår uppgift inte att hantera konflikter...
 - Konflikthantering kan inte läras...
 - Fokuserar på det svåra ...
- **“Reality check”**
 - Problemen och priset
 - Brist på kunskap, utbildning och verktyg

Hållbar konflikthantering i skolan?

- **Problem**
 - Kortsiktighet & Frälsarmodeller
 - Ensidigt fokus
 - Externt förankrad kunskap
- **Hållbar konflikthantering**
 - Långsiktighet och förankring
 - Utbildning på lärarutbildningen samt fortlöpande
 - Dynamisk konflikthantering® & KBU
- **Helhetsyn & processtänkande**
 - Konfliktprovention, Självhantering, Åtgärder, Akut, Läkning
 - Personstödjande, Relationer, Klimat/Kultur, System, Strukturer
 - Praktiska verktyg, Metoder, Modeller, Förhållningssätt, Värdegrund

Paradigmskifte

- **Konflikter, problem eller arbetsredskap?**
 - Konflikter som naturliga och nödvändiga
 - Vikten av sunda konflikter i skolan! In i elden
- **Ett utvecklingsperspektiv**
 - Kreativa, självständiga, elever behöver demokratiska konflikter
 - Värdegrundssamtal samt ett demokratiskt brytande av åsikter och värderingar
 - Konfliktparterna som medarbetare
- **Kränkningar och våld**
 - En lagsport åt båda hållen
 - Ett socialt ansvarsperspektiv

Dynamisk konflikthantering®

- Ett helhetsperspektiv
- En rörelse till en bättre skola!
- Varför mår vi bra?
- Från destruktiva till konstruktiva konflikter
- Från maktlöshet till förmåga
- Från meningslöshet till mening

Konflikthantering, en ständig rörelse

1. Osäkerhet → Trygghet
2. Självskhet → Generositet
3. Tystnad → Kommunikation
4. Tävlan → Samarbete
5. Dominans → Delaktighet
6. Kränkningar → Stöd & Beröm
7. Kottierier → Gemenskap

Utbildningar

- **KBU – Kunskapsbärande utbildning i konflikthantering**
 - 10 dagars utbildning
 - Fördjupningsstudier
 - Utvecklingsprojekt
 - Nätverk
- **Seminarier**
 - "Må bra på arbetet! – Ett seminarie om "Dynamisk konflikthantering" för dig som arbetar i skolan"
 - "Men jävla idiot! – Att lära ut konflikthantering i skolan"
 - "Finns det ingen annan väg? – Att lära ut ickevåld i skolan"

Bilaga 4

Konflikthantering i lärarutbildningen

Marianne Niemi

Luleå tekniska universitet
Sveriges nordligaste tekniska universitet
Forskning & utbildning i världsklass

- Civilekonom
- Civilingenjör
- Högskoleingenjör
- Samhällsvetenskap
- Beteendevetenskap
- Systemvetenskap
- Lärarutbildning
- Hälsa, vård och omsorg
- Humaniora och språk
- Media, musik och teater

L
LULEÅ
TEKNISKA
UNIVERSITET

1

Lärarutbildning

ALLMÄNT UTBILDNINGSMRÅDE
INRIKTNINGAR
SPECIALISERING

L

Konflikthantering i skolan 10 poäng. Fristående kurs

**Specialpedagogik och konflikthantering 20 poäng
Specialisering**

Idag ca 2-3p kommunikation och konflikthantering i
det allmänna utbildningsområdet 21-40poäng

L
LULEÅ
TEKNISKA
UNIVERSITET

Hösten 2006

Mera utav
*Kommunikation och
konflikthantering*

skall in i Det allmänna utbildningsområdet 21-40 poäng.

Den kursen kommer in i lärarstudentens fjärde termin

Kursinnehåll;

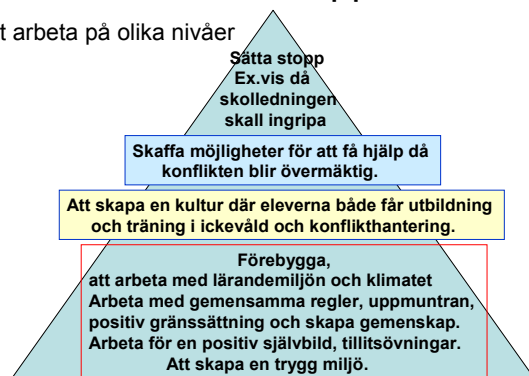
- Attityder och attitydförändring
- Kriteori och anpassningsmekanismer
- Konfliktteori, förklaringsmodeller
- Strategier för konflikthantering
- Samtalsteknik och samtalsövningar
- Förebyggande och kreativ konflikthantering

5

Att förebygga, ingripa, få hjälp och sätta stopp.

Att arbeta på olika nivåer

6

Syfte /mål

Belysa samtalets och de sociala relationernas betydelse för människans utveckling och lärande - teoretiska och praktiska grunder i samtals teknik.

I kursen skall olika faktorer som påverkar, gynnar och/eller hämmar konflikters uppkomst och fortskridande belysas och diskuteras.

Vidare diskuteras kristeorier och anpassningsmekanismer.

Studenterna skall också skaffa sig kunskaper om olika förklaringsmodeller och konfliktteorier, samt olika strategier för konflikthantering i skolan.

7

- kunskaper och förståelse för individen i sitt psykosociala sammanhang och utifrån pedagogens yrkesfunktion kunna vidta åtgärder som stödjer utveckling och lärande

- kunskaper om olika samtals tekniker och förhållningssätt i samband med professionella samtalsprocesser.

- vidare skall de utveckla sin förmåga att analysera egna samtal i förhållande till relevanta teorier samt utveckla sin samtalsmetodiska färdighet

- kunskaper om konflikters uppkomst, utveckling, identifiering, analys och hantering

- tillägna sig konkreta verktyg för att hantera olikheter och konflikter

- kunskaper och färdigheter att reflektera över egna erfarenheter och förhållningssätt samt analysera och bearbeta egna attityder, värderingar och normer i relation till kurslitteratur och styrdokument.

8

Syfte/Mål

Efter avslutad kurs skall studerande ha skaffat sig.

Kunskaper om konflikters uppkomst, utveckling och hantering

Studerande skall kunna

- identifiera, analysera och hantera konflikter
- medvetandegöra sina egna attityder och värderingar.
- se och hantera olika beteendemönster och situationer
- undvika destruktiva läsningar och förstå varför människor reagerar negativt och går i försvarsställning
- använda konkreta verktyg för att hantera olikheter och konflikter
- känna processer, strukturer och metoder för samarbete och lärande som främjar en fredskultur.

- Craaford, C (1994). **Människan är en berättelse.**
- Dysthe, O (2003) **Dialog, samspel och lärande.** ISBN 91-44-04195-0
- Jørgensen, M. Scheiner, P (2001) . **Fighter relationen.** Barns kamp med vuxna
- Lind, E (2001). **Medkompis** - konflikthantering och medling i skolan. Jönköping:
- Lindell, B & Hartikainen, V. **Var går gränsen?** Värdegrunden i praktiken.
- Rosenberg, MB (2003) **Nonviolent Communication, ett språk för livet.** Friare liv konsult. Tel 0911-241144
- Sigsgaard, E. (2003). **Utskäld** (2003)
- Stone & Patton m.fl. (1999) **Svåra samtal.** ISBN 91-77090195
- Utas Carlsson (2001). **Lära leva samman:** Undervisning i konflikthantering. Teori och praktik. KSA, konfliktlösning i skola och arbete.
- Glasl, & Kopp, P **Confronting conflict: A first-Aid Kit for Handling Conflict**
- Litteratur i Nonviolent kommunikation
- Utbildningsdepartementet (1998). **Lpo, Lpf-94.** samt flera stöddokument barnkonventionen, FN:s millenniemål, Hållbar utveckling i skolan

Överg litteratur

Axplock från kursutvärderingar.....

Konflikthantering borde vara obligatoriskt i lärarutbildningen för ALLA.....

En viktig lärdom är att lyssna objektivt, inte ta parti....

Viktigt att lyssna på båda parterna båda har ju sin egen upplevelse...

Efter att ha gått kursen känner man sig tryggare.....

Lärare på lärarutbildningen borde gå den här kursen.....

Vi har lärt oss att det är viktigt att ta tag i små konflikter, annars kan de bli stora.....

Vad har konflikthantering för samband med hållbar utveckling?
Hur kan det påverka

<ul style="list-style-type: none"> • Nature • The globe • The universe 	Universe	Responsibility for the enviroment Spirituality Responsibility for the univesie
<ul style="list-style-type: none"> • Economic models • Power struktures • Countries and states 	Society	Empowering society Welfare society Civic responsibility
<ul style="list-style-type: none"> • Businesses • Public administration • Organizations • Areas, families, relative 	Community	Shared empowerment Empowering organizations Empowering collaboration Responsibility for the Community
<ul style="list-style-type: none"> • People 	Individual	Personal empowerment Responsibility for self

12

90% av alla mobbningsfall har sin grund i vanskötta konflikter som till en början kan verka triviala
Ingela Thylefors.

Misskötta konflikter bakom mobbning.... ”NSD 20010908 ”

**Nya lärare dåligt utrustade för att hindra mobbning.....
”DN 20041108”**

Skandinavien nordligaste tekniska universitet
– Forskning & utbildning i världsklass

www.fredivarahander.nu